

Regeringens proposition

1983/84: 143

om godkännande av konventionen den 18 maj 1977 om förbud mot militär eller varje annan fientlig användning av miljöförändringsteknik;

beslutad den 15 mars 1984.

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

INGVAR CARLSSON

LENNART BODSTRÖM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner en konvention om förbud mot fientlig användning av miljöförändringsteknik. Konventionens syfte är att ålägga de fördragsslutande staterna att avstå från sådan militär eller annan fientlig användning av miljöförändringsteknik som har vidsträckta, långvariga eller allvarliga verkningar. Miljöförändringsteknik avser varje teknik syftande till att genom avsiktlig manipulering av naturliga processer förändra jordens dynamik, sammansättning eller struktur, inklusive dess biota, litosfär, hydrosfär och atmosfär eller yttre rymden. Användandet av miljöförändringsteknik i fientligt syfte skulle kunna medföra allvarliga och oförutsägbara effekter för den mänskliga miljön. Konventionen är ett betydelsefullt internationellt instrument för att förhindra potentiellt förödande stridsmetoder i framtiden. Det synes vara ett svenskt intresse att som part i konventionen kunna delta i granskningskonferenser rörande konventionen, dess tillämpning och efterlevnad.

UTRIKESDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringens sammanträde
1984-03-15

Närvarande: statsråden I. Carlsson, ordförande, Lundkvist, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Holmberg, Hellström, Thunborg, Wickbom.

Föredragande: statsrådet Bodström

Proposition om godkännande av konventionen den 18 maj 1977 om förbud mot militär eller varje annan fientlig användning av miljöförändringsteknik

---

1 Inledning

Metoder för att aktivt förändra miljön i militärt syfte har funnits länge, till exempel bränder och översvämningar. Möjligheterna att utnyttja miljöförändringsteknik för militära ändamål har emellertid hittills varit begränsade. Mer avancerade möjligheter att utnyttja miljön militärt växer dock fram i takt med att de vetenskapliga kunskaperna ökar inom en rad områden.

I de flesta fall bygger miljöförändringsteknik på det faktum att naturen i vissa områden och under vissa omständigheter har lagrat eller kan lagra stora mängder energi. Teknik utvecklas för att under kontrollerade former lösgöra, dirigera och utnyttja denna energi. I synnerhet väderleks- och klimatförhållanden har varit föremål för den civila forskningens intresse, men även andra naturfenomen som jordbävningar, vulkanutbrott samt atmosfärens egenskaper har sedan länge studerats.

Tidigare har intresset för dessa naturliga processer och fenomen syftat till att förbättra människors livsbetingelser och att undvika eller lindra katastrofer. Under de senaste decennierna har emellertid även omfattande militär forskning och utveckling inom dessa områden förekommit, då många av de naturfenomen det rör sig om skulle kunna utnyttjas med potentiellt förödande effekter för militära eller andra fientliga ändamål.

Några av de områden som ger särskilda möjligheter till militärt eller annat fientligt utnyttjande av miljöförändringsteknik avser manipulering av väderleks- och klimatförhållanden. Försök har gjorts att på konstgjord väg framkalla regn i syfte att stänga av kommunikationsleder och förorsaka översvämningar. Andra former av tänkbar miljömanipulering är framkallande av snö, hagel, stormar, orkaner och tyfoner.

Mera omfattande och långsiktiga klimatförändringar kan uppstå till följd av temperaturförändringar som åstadkoms exempelvis genom förändringar av jordytans förmåga att absorbera och reflektera värme. En annan möjlig åtgärd för att åstadkomma temperaturförändringar är att ändra havsströmarnas riktningar. Kortsiktiga förändringar av temperaturen kan framkallas genom förhindrande av naturlig vattenavdunstning. Även om det idag troligtvis inte är möjligt att i praktiken genomföra sådana ingrepp i en mer omfattande skala är det teoretiskt genomförbara operationer. Dessa tekniker skulle således teoretiskt kunna användas för att främja strategiska syften exempelvis genom att förstöra motsidans jordbruksförhållanden.

Miljöförändringsteknik som avser att lösgöra sådana latenta naturkrafter som jordbävningar och vulkaner skulle också kunna tänkas bli utnyttjade för militära eller andra fientliga ändamål.

Även atmosfäriska förhållanden kan kanske genom aktiv manipulering modifieras för att tjäna militära eller andra fientliga syften. Bland sådana metoder kan nämnas teknik som syftar till att skada ozonlagret för att därigenom utsätta en fiende för höga doser av ultraviolett strålning.

Mera näraliggande miljöförändringsmetoder för militär eller annan fientlig användning skulle vara tillgripandet av avlövnings- och avbarrningstekniker. Användningen av växtgifter under Vietnamkriget fick en sådan omfattning att den kunde betecknas som miljöförändring för militär eller annan fientlig användning. I sammanhanget bör dock konstateras att användningen av växtgifter eventuellt kan komma att förbjudas i en framtida konvention om kemiska vapen. Förhandlingar om en sådan konvention har inletts inom ramen för FN:s nedrustningskonferens. Sprängning av dammar för att få till stånd översvämningar eller sprängning för att ändra flodriktningar skulle under vissa förutsättningar falla under konventionsförbudet. Förstöring av dammar faller delvis – under förutsättning av omfattande skadeeffekter på civilbefolkning – också under förbudet i tilläggsprotokoll I till Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter, artikel 56.

Initiativet till en konvention om förbud mot militär eller annan fientlig användning av miljöförändringsteknik togs i augusti 1974 av Sovjetunionen som då begärde att frågan skulle tas upp på FN:s generalförsamlings dagordning.

Generalförsamlingen antog den 9 december samma år en resolution (3264/XXIX) i vilken det förklarades önskvärt att genom en internationell konvention uppnå förbud mot miljö- och klimatpåverkan för militära eller andra fientliga ändamål. Nedrustningskommittén i Genève (CCD) uppmanades i resolutionen att söka nå överenskommelse om en text till en sådan konvention.

Inom ramen för bilaterala nedrustningsförhandlingar mellan Förenta staterna och Sovjetunionen år 1975 uppnåddes enighet om ett gemensamt utkast till konventionstext. Den 21 augusti 1975 överlämnade dessa båda

stater två identiska konventionsutkast till nedrustningskommittén, där de blev föremål för förhandlingar under sommarsessionen 1976.

Frågorna om konventionens omfattning samt om klagomålsförfarandet vid brott mot densamma utgjorde de största problemen vid behandlingen i nedrustningskommittén. I likhet med det ursprungliga amerikansk-sovjetiska förslaget förbjöds i det omarbetade konventionsutkast som blev resultatet av förhandlingarna i nedrustningskommittén i artikel I endast framkallande av miljöförändringar som har 'vidsträckta, långvariga eller allvarliga' verkningar. Argentina och Mexico var av uppfattningen att förbudet skulle göras allomfattande och kunde inte acceptera utformningen av artikel I.

Enligt det ursprungliga förslaget till artikel V skulle klagomål om brott mot konventionen framföras till FN:s säkerhetsråd. Sverige var framförallt kritiskt mot den utformningen. Från svensk sida framhölls att detta var otillfredsställande med tanke på säkerhetsrådets sammansättning och de permanenta medlemmarnas vetorätt. Med stöd av Nederländerna uppnådde Sverige en kompromiss beträffande utformningen av artikel V. Denna innebar att en avtalspart förutom att vända sig direkt till säkerhetsrådet kan ta upp sitt ärende i en rådgivande kommitté bestående av experter från samtliga anslutna stater. I det omarbetade konventionsutkastet gavs rådgivande kommittén uppgiften att samla in fakta för bedömningen av frågan om konventionsbrott. Det ankom dock slutligen på säkerhetsrådet att ta ställning till om konventionsbrott kunde anses föreligga.

Trots att enighet inte kunde uppnås i nedrustningskommittén överlämnades det omarbetade konventionsutkastet till det trettioförsta mötet med FN:s generalförsamling. Denna antog den 10 december 1976 en resolution (31/72) varigenom konventionen överlämnades till alla stater för övervägande, undertecknande och ratifikation. Konventionen öppnades för undertecknande och ratifikation den 18 maj 1977, varvid den undertecknades av 33 stater, däribland de nordiska länderna med undantag av Sverige.

Sverige har hittills avstått från att ansluta sig till konventionen för att härigenom markera sina invändningar mot dess utformning, framförallt vad beträffar klagomålsförfarandet.

Konventionen trädde i kraft den 5 oktober 1978 och har för närvarande 42 parter.

Konventionen i engelsk originalversion och översättning till svenska bör bifogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

2 Konventionens innehåll

Konventionen består av en inledning, tio artiklar samt en bilaga.

I konventionens inledning fastslås bl. a. att de till konventionen anslutna staterna strävar efter att stärka freden, att bidra till en allmän och fullstän-

dig nedrustning under internationell kontroll samt att skona mänskligheten från hotet om användning av nya krigföringsmetoder. Det påpekas att ny teknik och ökade vetenskapliga kunskaper har skapat möjligheter att manipulera miljön med för mänskligheten potentiellt fördömande effekter om denna vetenskap blir föremål för militär eller annan fientlig användning. Parterna uttrycker en önskan om förbud mot militär eller annan fientlig användning av miljöförändringsteknik för att därigenom eliminera detta hot mot mänskligheten samt stärka förtroendet mellan stater i enlighet med Förenta nationernas grundläggande principer.

Enligt *Artikel I* förbinder sig parterna att avstå från sådan militär eller annan fientlig användning av miljöförändringsteknik, som har vidsträckta, långvariga eller allvariga verkningar som medel för att åstadkomma förstörelse eller skada för en annan avtalsslutande stat.

Vidare innehåller artikeln ett åtagande för parterna att inte bistå eller uppmuntra andra stater eller internationella organisationer att bedriva verksamhet, som strider mot denna artikel.

Artikel II preciserar närmare vad som i fördraget menas med miljöförändringsteknik såsom uttrycket används i artikel I. Härmed avses varje teknik syftande till att genom avsiktlig manipulering av naturliga processer förändra jordens dynamik, sammansättning eller struktur, inklusive dess biota, litosfär, hydrosfär och atmosfär eller yttre rymden.

Artikel III fastslår att konventionens bestämmelser inte skall förhindra sådan användning av miljöförändringsteknik, som avser fredliga ändamål. Parterna skall underlätta informationsutbytet rörande användningen av miljöförändringsteknik för fredliga ändamål. De skall vidare bidra till internationellt ekonomiskt och vetenskapligt samarbete i fråga om bevarande och förbättrande av miljön med beaktande av behoven i världens utvecklingsländer.

Artikel IV ålägger parterna att vidta nödvändiga åtgärder för att motverka sådan verksamhet, som strider mot konventionens bestämmelser.

Artikel V innehåller bestämmelser om samarbets- och konsultationsförpliktelser samt proceduren vid klagomål mot konventionen. Utöver internationella förfaranden för samråd och samarbete inom FN:s ram ges möjlighet att anlita en rådgivande expertkommitté som kan sammankallas för att lösa problem, som uppstår i samband med tillämpningen av konventionens bestämmelser och målsättning.

Klagomål om brott mot konventionen skall riktas till Förenta nationernas säkerhetsråd. Parterna förbinder sig att samarbeta vid verkställandet av eventuella utredningar som säkerhetsrådet beslutar genomföra efter framförda klagomål samt att lämna bistånd och stöd enligt FN-stadgan på begäran av en part som säkerhetsrådet finner ha lidit eller kan tillfogas skada på grund av ett konventionsbrott.

Artikel VI tillerkänner parterna rätten att föreslå ändringar i konventionen och beskriver förutsättningarna för ett ändringsförslags ikraftträdande.

Artikel VII fastslår att konventionen skall äga obegränsad giltighet.

Artikel VIII föreskriver att parterna, fem år efter konventionens ikraftträdande, skall sammankallas till en konferens i Genève för att granska konventionens tillämpning. Därefter kan en konferens sammankallas vart femte år genom majoritetsbeslut av konventionens parter.

Artikel IX innehåller bestämmelser beträffande konventionens under-tecknande, ratifikation, ikraftträdande samt depositionsförfarande. Konventionen träder i kraft, när tjugo regeringar inlämnat sina ratifikationsinstrument till generalsekretären.

I en bilaga till konventionen fastläggs uppgifterna för och sammansättningen av den rådgivande expertkommittén, vilken skall behandla frågor i enlighet med konventionens artikel V.

Vid behandlingen i nedrustningskommittén utarbetades en tolkning av konventionens artiklar I, II, III och VIII, som överlämnades till FN:s generalförsamling tillsammans med konventionsutkastet. Denna tolkning, som bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*, är dock inte formellt bindande för parterna.

3 Föredraganden

Den ökade medvetenheten om miljöns sårbarhet, som insikten om konsekvenserna av ett kärnvapenkrig gett upphov till, har medfört en strävan att förhindra en medveten manipulering av miljön i militära syften. Konventionen om förbud mot militär eller annan fientlig användning av miljöförändringsteknik är ett betydelsefullt internationellt instrument för att förhindra potentiellt förödande stridsmetoder i framtiden. De till konventionen anslutna staterna förbinder sig att skona mänskligheten från hotet om militär eller annan fientlig användning av miljöförändringsteknik.

Konventionen förbjuder miljöförändringsmetoder, som i stor skala främst skulle kunna bli aktuella på mycket lång sikt. Därför är det av särskilt intresse att konventionen är avsedd att gälla för all framtid.

Konventionen lider av vissa brister. Sverige har vid ett flertal tillfällen pekat på dessa.

Konventionens artikel I är formulerad så att den enligt min mening kan ge upphov till tolkningsproblem. Endast militär eller annan fientlig användning av miljöförändringsteknik, som har vidsträckta, långvariga eller allvarliga verkningar är förbjuden. Miljöförändring i mindre skala förbjuds däremot inte. Förbudet gäller vidare endast fientlig, men inte oavsiktlig, användning av sådan teknik. Ett avsiktskriterium har således införts, vilket torde försvåra granskningen av konventionens efterlevnad.

Jag anser vidare att de föreskrifter som skall säkerställa förbudets efterlevnad kan kritiseras. I konventionens artikel V föreskrivs, att klagomål om brott mot konventionen skall anföras hos FN:s säkerhetsråd. Detta är

otillfredsställande, då det i praktiken kan komma att innebära att de permanenta medlemmarnas vetorätt inverkar på möjligheten att kontrollera konventionens efterlevnad. Det innebär vidare att länder som ännu inte anslutit sig till konventionen (dvs., f. n. Frankrike och Kina) har vetorätt när det gäller dess tillämpning.

Föreskrifterna i artikel V om den rådgivande expertkommitténs uppgifter innebär emellertid att konventionens klagomålsprocedur enligt min mening har fått en något mer tillfredsställande utformning än vad som är fallet i andra liknande konventioner till vilka Sverige anslutit sig, exempelvis 1972 års konvention om förbud mot utveckling, framställning och lagring av bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen samt om deras förstöring. Enligt konventionen om förbud mot användning av miljöförändringsteknik skall nämligen den enligt konventionen etablerade rådgivande expertkommittén inlämna en rapport till FN:s generalsekreterare, i vilken även en uttömmande redovisning av alla de synpunkter och uppgifter som framförts till kommittén under arbetets gång skall ingå. Rapporten skall distribueras till samtliga konventionsparter utan begränsningar i förfoganderätten över denna. Kommitténs rapport får därmed anses ha högt politiskt värde.

Trots de betänkligheter som tidigare anförts rörande vissa delar av konventionen finns det starka skäl som idag talar för en svensk anslutning till konventionen. Bland annat torde det vara ett svenskt intresse att som part i konventionen kunna delta i granskningskonferenser och i dessa sammanhang ha en möjlighet att påverka arbetet på rustningsbegränsningar.

Utvecklingen av miljöförändringsteknik befinner sig fortfarande i ett begynnelsestadium. Nya betydelsefulla rön inom detta område kommer med all sannolikhet att göras samtidigt som redan befintliga metoder för att förändra miljön kan komma att förfinas. Utsikten av att denna typ av teknik kan bli föremål för militär eller annan fientlig användning ter sig särskilt oroväckande eftersom miljökrigföring riskerar att medföra oförutsägbara allvarliga konsekvenser för den mänskliga miljön.

Effekterna av sådan krigföring kommer inte att kunna begränsas till militära mål utan kommer i stor utsträckning även att drabba civila och civil egendom. Sådana effekter kan självfallet också drabba närbelägna icke-krigförande stater. Denna typ av krigföring skulle också kunna få katastrofala följder för biologiskt liv och ekologiska system i berörda områden. Mot denna bakgrund vill jag understryka vikten av internationella åtaganden i form av en konvention mot användning av miljökrigföringsteknik.

En av huvudpunkterna i Sveriges utrikespolitik är att verka för rustningsbegränsningar och för en allmän och fullständig nedrustning. Sverige spelar en inte oväsentlig roll i det internationella nedrustningsarbetet och har härvid bl. a. aktivt medverkat i tillkomsten av konventionen. Redan

1976 röstade Sverige för den FN-resolution genom vilken generalförsamlingen uttryckte sin förhoppning om bredast möjliga anslutning.

Vid en första granskningskonferens senare i år skall en översyn göras av hur konventionen har fungerat. Förutsättningen för deltagande i översynskonferensen är anslutning till konventionen. Genom att nu ansluta sig till konventionen får Sverige en möjlighet att delta i granskningen av dess efterlevnad samt att aktivt verka för en förstärkning av konventionen.

Genom den utformning som konventionens artikel I fått innebär anslutning till konventionen inte att svensk krigsplanläggning behöver modifieras eller att Sverige genom en anslutning avsäger sig något vapen eller på annat sätt försvagar rikets försvar. Konventionen utgör inte något hinder för forskning och utveckling av sådan miljöförändringsteknik, som avser fredliga ändamål. Ett godtagande av förbudet mot miljökrigföring föranleder inte någon förändring av svensk lagstiftning. Konventionen får dock anses vara av sådan vikt att riksdagen bör godkänna den.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att godkänna konventionen den 18 maj 1977 om förbud mot militär eller varje annan fientlig användning av miljöförändringsteknik.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

Convention on the Prohibition of Military or Any Other Hostile Use of Environmental Modification Techniques

The States Parties to this Convention,

Guided by the interest of consolidating peace, and wishing to contribute to the cause of halting the arms race, and of bringing about general and complete disarmament under strict and effective international control, and of saving mankind from the danger of using new means of warfare,

Determined to continue negotiations with a view to achieving effective progress towards further measures in the field of disarmament,

Recognizing that scientific and technical advances may open new possibilities with respect to modification of the environment,

Recalling the Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment, adopted at Stockholm on 16 June 1972,

Realizing that the use of environmental modification techniques for peaceful purposes could improve the interrelationship of man and nature and contribute to the preservation and improvement of the environment for the benefit of present and future generations,

Recognizing, however, that military or any other hostile use of such techniques could have effects extremely harmful to human welfare,

Desiring to prohibit effectively military or any other hostile use of environmental modification techniques in order to eliminate the dangers to mankind from such use, and affirming their willingness to work towards the achievement of this objective.

Desiring also to contribute to the strengthening of trust among nations and to the further improvement of the international situation in accordance with the purpose and principles of the Charter of the United Nations,

Have agreed as follows :

Konvention om förbud mot militär eller varje annan fientlig användning av miljöförändringsteknik

De stater som är parter idenna konvention, som vägleds av sitt intresse för fredens stärkande och som önskar bidra till att hejda kapprustningen, till att genomföra en allmän och fullständig nedrustning under sträng och effektiv internationell kontroll och till att rädda mänskligheten från den fara som användningen av nya stridsmetoder innebär

som föresatt sig att fortsätta förhandlingarna i syfte att uppnå verkliga framsteg med avseende på ytterligare åtgärder på nedrustningens område,

som erkänner att vetenskapliga och tekniska framsteg kan öppna nya möjligheter i fråga om miljöförändring,

som erinrar om den deklaration som avgavs av Förenta nationernas konferens om den mänskliga miljön och som antogs i Stockholm den 16 juni 1972,

som är medvetna om att användning av miljöförändringsteknik för fredliga ändamål skulle kunna förbättra det inbördes förhållandet mellan människan och naturen och bidra till bevarandet och förbättrandet av miljön till förmån för nuvarande och kommande generationer,

som dock erkänner att militär eller annan fientlig användning av sådan teknik skulle kunna ha ytterst skadliga verkningar på mänsklighetens välbefinnande,

som önskar effektivt förbjuda militär eller annan fientlig användning av miljöförändringsteknik i syfte att avlägsna i samband härmed uppkomna faror för mänskligheten och som bekräftar sin vilja att verka för uppnåendet av detta mål,

som även önskar bidra till att stärka förtroendet mellan folken och till att ytterligare förbättra det internationella läget i enlighet med syftena och principerna i Förenta nationernas stadga, har

överenskommit om följande.

Article I

1. Each State Party to this Convention undertakes not to engage in military or any other hostile use of environmental modification techniques having widespread, long-lasting or severe effects as the means of destruction, damage or injury to any other State Party.

2. Each State Party to this convention undertakes not to assist, encourage or induce any State, group of States or international organisation to engage in activities contrary to the provisions of paragraph 1 of this article.

Article II

As used in article I, the term 'environmental modification techniques' refers to any technique for changing – through the deliberate manipulation of natural processes – the dynamics, composition or structure of the earth, including its biota, lithosphere, hydrosphere and atmosphere or of outer space.

Article III

1. The provisions of this Convention shall not hinder the use of environmental modification techniques for peaceful purposes and shall be without prejudice to the generally recognized principles and applicable rules of international law concerning such use.

2. The States Parties to this Convention undertake to facilitate, and have the right to participate in, the fullest possible exchange of scientific and technological information on the use of environmental modification techniques for peaceful purposes. States Parties in a position to do so shall contribute, alone or together with other States or international organisations, to international economic and scientific co-operation in the preservation, improvement and peaceful utilization of the environment, with due consideration for the needs of the developing areas of the world.

Article IV

Each State Party to this Convention undertakes to take any measures it considers necessary in accordance with its constitutional processes to prohibit and prevent any activity in violation of the provisions of the Convention anywhere under its jurisdiction or control.

Artikel I

1. Varje fördragsslutande stat förbinder sig att avstå från militär eller annan fientlig användning av miljöförändringsteknik som har vidsträckt, långvariga eller allvarliga verkningar såsom medel att åstadkomma förstörelse eller skada för annan avtalslutande stat.

2. Varje fördragsslutande stat förbinder sig att inte bistå, uppmuntra eller förmå en stat, en grupp av stater eller en internationell organisation att bedriva verksamhet i strid med bestämmelserna i punkt 1 i denna artikel.

Artikel II

Uttrycket 'miljöförändringsteknik', såsom det används i artikel I, avser varje teknik syftande till att genom avsiktlig manipulering av naturliga processer förändra jordens dynamik, sammansättning eller struktur, inklusive dess biota, litosfär, hydrosfär och atmosfär, eller yttre rymden.

Artikel III

1. Bestämmelserna i denna konvention skall inte utgöra hinder för användningen av miljöförändringsteknik för fredliga ändamål och inte påverka folkrättsliga, allmänt erkända principer och tillämpliga regler rörande sådan användning.

2. De fördragsslutande staterna förbinder sig att underlätta och har rätt att delta i ett så fullständigt utbyte som möjligt av vetenskaplig och teknologisk information för utnyttjande av miljöförändringsteknik för fredliga ändamål. Fördragsslutande stater, som har möjlighet därtill, skall enskilt eller tillsammans med andra stater eller internationella organisationer bidra till ett internationellt ekonomiskt och vetenskapligt samarbete i fråga om bevarande, förbättring och fredligt utnyttjande av miljön med vederbörligt beaktande av behoven i världens utvecklingsområden.

Artikel IV

Varje fördragsslutande stat förbinder sig att i enlighet med sina konstitutionella förfaranden vidta alla de åtgärder som den anser nödvändiga för att förbjuda och förhindra verksamhet som strider mot bestämmelserna i denna konvention inom alla områden som står under dess överhöghet eller under dess kontroll.

Article V

1. The States Parties to this Convention undertake to consult one another and to co-operate in solving any problems which may arise in relation to the objectives of, or in the appreciation of the Convention. Consultation on co-operation pursuant to this article may also be undertaken through appropriate international procedures within the framework of the United Nations and in accordance with its Charter. These international procedures may include the services of appropriate international organizations, as well as of a Consultative Committee of Experts as provided for in paragraph 2 of this article.

2. For the purposes set forth in paragraph 1 of this article, the Depositary shall, within one month of the receipt of a request from any State Party to this Convention, convene a Consultative Committee of Experts. Any State Party may appoint an expert to the Committee whose functions and rules of procedure are set out in the annex, which constitutes an integral part of this Convention. The Committee shall transmit to the Depositary a summary of its findings of fact, incorporating all views and information presented to the Committee during its proceedings. The Depositary shall distribute the summary to all States Parties.

3. Any State Party to this Convention which has reason to believe that any other State Party is acting in breach of obligations deriving from the provisions of the Convention may lodge a complaint with the Security Council of the United Nations. Such a complaint should include all relevant information as well as all possible evidence supporting its validity.

4. Each State Party to this Convention undertakes to co-operate in carrying out any investigation which the Security Council may initiate, in accordance with the provisions of the Charter of the United Nations, on the basis of the complaint received by the Council. The Security Council shall inform the States Parties of the results of the investigation.

5. Each State Party to this Convention undertakes to provide or support assistance, in accordance with the provisions of the Charter of the United Nations, to any state

Artikel V

1. De fördragsslutande staterna förbinder sig att samråda med varandra och att samarbeta för att lösa alla problem som kan uppkomma med avseende på konventionens syfte eller tillämpningen av dess bestämmelser. Samråd och samarbete som avses i denna artikel kan även komma till stånd genom lämpliga internationella förfaranden inom ramen för Förenta nationerna och i enlighet med dess stadga. Dessa internationella förfaranden kan inbegripa tjänster som tillhandahålls av vederbörande internationella organisationer eller av den rådgivande expertkommitté som avses i punkt 2 i denna artikel.

2. För de syften som anges i punkt 1 i denna artikel skall depositarien inom en månad efter mottagandet av en begäran från en fördragsslutande stat sammankalla en rådgivande expertkommitté. Varje fördragsslutande stat kan utse en expert i kommittén, vars uppgifter och arbetsordning fastställs i den bilaga som utgör en integrerande del av denna konvention. Kommittén skall tillställa depositarien en kortfattad redogörelse för sina iakttagelser, inbegripet alla de synpunkter och uppgifter som framförts till kommittén under arbetets gång. Depositarien skall översända redogörelsen till alla avtalslutande stater.

3. Varje fördragsslutande stat som har anledning att förmoda att en annan fördragsslutande stat handlar i strid med sina förpliktelser enligt konventionens bestämmelser, kan anföra klagomål hos Förenta nationernas säkerhetsråd. I ett sådant klagomål skall upptas all relevant information och allt bevismaterial som står till buds och som stöder dess giltighet.

4. Varje fördragsslutande stat förbinder sig att samarbeta vid genomförandet av varje undersökning, som säkerhetsrådet kan inleda i enlighet med bestämmelserna i Förenta nationernas stadga på grundval av klagomål, som mottagits av rådet. Säkerhetsrådet skall underrätta de fördragsslutande staterna om undersökningens resultat.

5. Varje fördragsslutande stat förbinder sig att i enlighet med Förenta nationernas stadga lämna bistånd eller medverka till att bistånd lämnas till fördragsslutande stat, som så be-

party which so requests, if the Security Council decides that such Party has been harmed or is likely to be harmed as a result of violation of the Convention.

Article VI

1. Any State Party to this Convention may propose amendments to the Convention. The text of any proposed amendment shall be submitted to the Depositary, who shall promptly circulate it to all States Parties.

2. An amendment shall enter into force for all States Parties to this Convention which have accepted it, upon the deposit with the Depositary of instruments of acceptance by a majority of States Parties. Thereafter it shall enter into force for any remaining State Party on the date of deposit of its instrument of acceptance.

Article VII

This convention shall be of unlimited duration.

Article VIII

1. Five years after the entry into force of this Convention, a conference of the States Parties to the Convention shall be convened by the Depositary at Geneva, Switzerland. The conference shall review the operation of the Convention with a view to ensuring that its purposes and provisions are being realized, and shall in particular examine the effectiveness of the provisions of paragraph 1 of article I in eliminating the dangers of military or any other hostile use of environmental modification techniques.

2. At intervals of not less than five years thereafter, a majority of the States Parties to this Convention may obtain, by submitting a proposal to this effect to the Depositary, the convening of a conference with the same objectives.

3. If no conference has been convened pursuant to paragraph 2 of this article within ten years following the conclusion of a previous conference, the Depositary shall solicit the views of all States Parties to this Convention, concerning the convening of such a conference. If one third or ten of the States Parties, whichever number is less, respond affirmatively, the Depositary shall take immediate steps to convene the conference.

går, om säkerhetsrådet finner att staten tillfogats skada eller kan tillfogas skada till följd av brott mot konventionen.

Artikel VI

1. Varje fördragsslutande stat kan föreslå ändringar i konventionen. Texten till varje föreslagen ändring skall tillställas depositarien, som omedelbart skall sända den till samtliga avtalslutande stater.

2. En ändring skall träda i kraft för samtliga fördragsslutande stater som har godkänt ändringen efter det att flertalet av de fördragsslutande staterna har deponerat sina godkännandeinstrument hos depositarien. Därefter skall den för varje annan fördragsslutande stat träda i kraft den dag då denna stat deponerar sitt godkännandeinstrument.

Artikel VII

Denna konvention skall gälla utan tidsbegränsning.

Artikel VIII

1. Fem år efter denna konventions ikraftträdande skall depositarien sammankalla de fördragsslutande staterna till en konferens i Genève, Schweiz. Konferensen skall granska hur konventionen tillämpas, varvid syftet skall vara att förvissa sig om att dess ändamål och bestämmelser förverkligas och särskilt hur effektivt bestämmelserna i punkt 1 i artikel I avlägsnar farorna för militär eller annan fientlig användning av miljöförändringsteknik.

2. Därefter kan, åtminstone vart femte år, majoriteten av de fördragsslutande staterna genom att inlämna ett förslag härom till depositarien få till stånd ett sammankallande av en konferens med samma ändamål.

3. Om ingen konferens har sammankallats i enlighet med punkt 2 i denna artikel inom tio år efter avslutandet av en föregående konferens, skall depositarien inhämta yttranden från alla fördragsslutande stater rörande sammankallandet av en sådan konferens. Om en tredjedel eller tio av de avtalslutande staterna, beroende på vilket antal som är lägre, ger ett jakande svar, skall depositarien vidta omedelbara åtgärder för att sammankalla konferensen.

Article IX

1. This Convention shall be open to all States for signature. Any State which does not sign the Convention before its entry into force in accordance with paragraph 3 of this article may accede to it at any time.

2. This Convention shall be subject to ratification by signatory States. Instruments of ratification or accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

3. This Convention shall enter into force upon the deposit of instruments of ratification by twenty Governments in accordance with paragraph 2 of this article.

4. For those States whose instruments of ratification or accession are deposited after the entry into force of this Convention, it shall enter into force on the date of the deposit of their instruments of ratification or accession.

5. The Depositary shall promptly inform all signatory and acceding States of the date of each signature, the date of deposit of each instrument of ratification or accession and the date of the entry into force of this Convention and of any amendments thereto, as well as of the receipt of other notices.

6. This Convention shall be registered by the Depositary in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations.

Article X

This Convention, of which the English, Arabic, Chinese, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations, who shall send duly certified copies thereof to the Governments of the signatory and acceding States.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorised thereto by their respective Governments, have signed this Convention, opened for signature at Geneva on the eighteenth day of May, one thousand nine hundred and seventy-seven.

Artikel IX

1. Denna konvention skall stå öppen för undertecknande för alla stater. Varje stat, som inte undertecknar konventionen före dess ikraftträdande enligt punkt 3 i denna artikel, kan när som helst ansluta sig till den.

2. Denna konvention skall ratificeras av signatärstaterna. Ratifikations- eller anslutningsinstrumenten skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

3. Denna konvention träder i kraft när tjugo regeringar har deponerat sina ratifikationsinstrument i enlighet med punkt 2 i denna artikel.

4. För stater vilkas ratifikations- eller anslutningsinstrument deponeras efter denna konventions ikraftträdande träder den i kraft dagen för deponering av deras ratifikations- eller anslutningsinstrument.

5. Depositarien skall omedelbart underätta alla stater som undertecknat eller anslutit sig om dagen för deponering av varje ratifikations- eller anslutningsinstrument och dagen då denna konvention och ändringar i denna träder i kraft samt om mottagandet av andra meddelanden.

6. Denna konvention skall registreras av depositarien i enlighet med artikel 102 i Förenta nationernas stadga.

Artikel X

Denna konvention, varav de arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texterna är lika giltiga skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare, som skall sända vederbörligen bestyrkta kopior av den till regeringarna i de stater som undertecknat eller anslutit sig till konventionen.

Till bekräftelse härav har undertecknade, vederbörligen bemyndigade av sina respektive regeringar, undertecknat denna konvention, som öppnades för undertecknande i Genève den 18 maj 1977.

Annex to the Convention

Consultative Committee of Experts

1. The Consultative Committee of Experts shall undertake to make appropriate findings of fact and provide expert views relevant to any problem raised pursuant to paragraph 1 of article V of this Convention by the State Party requesting the convening of the Committee.

2. The work of the Consultative Committee of Experts shall be organised in such a way as to permit it to perform the functions set forth in paragraph 1 of this annex. The Committee shall decide procedural questions relative to the organization of its work, where possibly by consensus, but otherwise by a majority of those present and voting. There shall be no voting on matters of substance.

3. The Depositary or his representative shall serve as the Chairman of the Committee.

4. Each expert may be assisted at meetings by one or more advisers.

5. Each expert shall have the right, through the Chairman, to request from States, and from international organizations, such information and assistance as the expert considers desirable for the accomplishment of the Committee's work.

Bilaga till konventionen

Rådgivande expertkommittén

1. Rådgivande expertkommittén skall åta sig att på lämpligt sätt utreda de faktiska omständigheterna och tillhandahålla expertutlåtanden rörande problem som framlagts enligt punkt 1 i artikel V i denna konvention av den fördragsslutande stat som begärt sammankallandet av kommittén.

2. Den rådgivande expertkommitténs verksamhet skall ordnas så, att den kan fullgöra de uppgifter som fastställs i punkt 1 i denna bilaga. Kommittén skall avgöra procedurfrågor rörande organisationen av sitt arbete, om möjligt med consensus men annars med majoriteten av de närvarande och röstande medlemmarnas röster. Om sakfrågor skall omröstning ej ske.

3. Depositarien eller hans ombud skall vara ordförande i kommittén.

4. Varje expert kan vid mötena bistås av en eller flera rådgivare.

5. Varje expert skall äga rätt att genom ordföranden begära den information och den hjälp av stater och internationella organisationer som experten anser vara önskvärd för att kommittén skall kunna genomföra sitt arbete.

Environmental Modification Convention

Understandings Regarding the Convention

Understanding Relating to Article I

It is the understanding of the Committee that, for the purposes of this Convention, the terms, 'widespread', 'long-lasting' and 'severe' shall be interpreted as follows :

a) 'widespread' : encompassing an area on the scale of several hundred square kilometres,

b) 'long-lasting' lasting for a period of months, or approximately a season,

c) 'severe' : involving serious or significant disruption or harm to human life, natural and economic resources or other assets.

It is further understood that the interpretation set forth above is intended exclusively for this Convention and is not intended to prejudice the interpretation of the same or similar terms if used in connection with any other international agreement.

Understanding Relating to Article II

It is the understanding of the Committee that the following examples are illustrative of phenomena that could be caused by the use of environmental modification techniques as defined in Article II of the Convention : earthquakes, tsunamis, an upset in the ecological balance of a region, changes in weather patterns (clouds, precipitation, cyclones of various types and tornadic storms), changes in climate patterns, changes in ocean currents, changes in the state of the ozone layer and changes in the state of the ionosphere.

It is further understood that all the phenomena listed above, when produced by military or any other hostile use of environmental modification techniques, would result, or could reasonably be expected to result, in widespread, long-lasting or severe destruction, damage or injury. Thus, military or any other hostile use of environmental modification techniques as defined in Article II, so as

Uttalande i CCD om tolkningen av artiklarna I, II, III och VIII.

Konventionen om förbud mot militär eller varje annan fientlig användning av miljöförändringsteknik

Tolkning av artikel I

Enligt kommitténs uppfattning skall termerna 'vidsträckt', 'långvarig' och 'allvarlig' i denna konvention tolkas enligt följande :

a) 'vidsträckt' : omfattande ett område i storleksordningen flera hundra kvadratkilometer,

b) 'långvarig' : som varar under en period av några månader, eller uppskattningsvis en årstid,

c) 'allvarlig' : som medför allvarliga eller betydande rubbningar eller skada på människoliv, naturtillgångar, ekonomiska och andra tillgångar.

Den är vidare av den uppfattningen att ovanstående tolkning uteslutande avser konventionen och inte är avsedd att påverka tolkningen av samma eller liknande termer, om de används i samband med någon annan internationell överenskommelse.

Tolkning av artikel II

Enligt kommitténs uppfattning skall följande exempel belysa fenomen som kan uppkomma till följd av användningen av miljöförändringsteknik, såsom denna definieras i artikel II i konventionen : jordbävningar, tsunamis, en omvälvning av den ekologiska balansen i ett område, förändringar i vädersystem (moln, nederbörd, cykloner av olika slag och tornados), förändringar i klimatsystem, förändringar av havsströmmar, förändringar i ozonlagret och förändringar i jonosfären.

Den är vidare av den uppfattningen att alla de fenomen som finns uppräknade ovan, när de framkallats av militär eller annan fientlig användning av miljöförändringsteknik, skulle leda till, eller rimligtvis skulle kunna tänkas leda till, vidsträckt, långvarig och allvarlig förstörelse eller skada. Militär eller annan fientlig användning av miljöförändringsteknik enligt artikel II i syfte att framkalla dessa

to cause those phenomena as a means of destruction, damage or injury to another State Party, would be prohibited.

It is recognized, moreover, that the list of examples set out above is not exhaustive. Other phenomena which could result from the use of environmental modification techniques as defined in Article II could also be appropriately included. The absence of such phenomena from the list does not in any way imply that the undertaking contained in article I would not be applicable to those phenomena, provided the criteria set out in that article were met.

Understanding Relating to Article III

It is the understanding of the Committee that this Convention does not deal with the question whether or not a given use of environmental modification techniques for peaceful purposes is in accordance with generally recognized principles and applicable rules of international law.

Understanding Relating to Article VIII

It is the understanding of the Committee that a proposal to amend the Convention may also be considered at any conference of Parties held pursuant to Article VIII. It is further understood that any proposed amendment that is intended for such consideration should, if possible, be submitted to the Depositary no less than 90 days before the commencement of the conference.

fenomen för att åstadkomma förstörelse eller skada för en annan avtalslutande stat, skulle således vara förbjuden.

Dessutom konstateras att ovanstående uppräknig av exempel inte är fullständig. Andra fenomen som skulle kunna bli följden av användningen av miljöförändringsteknik enligt artikel II borde även kunna inkluderas. Avsaknaden av dessa fenomen i förteckningen betyder inte på något sätt att åtgärder enligt artikel I inte skulle vara tillämpliga på dem, under förutsättning att kriterierna i den ifrågavarande artikeln vore uppfyllda.

Tolkning av artikel III

Enligt kommitténs uppfattning handlar denna konvention inte om frågan huruvida en viss användning av miljöförändringstekniker för fredliga ändamål är eller inte är i enlighet med allmänt erkända folkrättsliga principer och tillämpliga regler.

Tolkning av artikel VIII

Enligt kommitténs uppfattning kan ett förslag till ändring av konventionen även tas upp till behandling vid varje möte mellan parterna som hålls i enlighet med artikel VIII. Den är vidare av den uppfattningen att varje ändringsförslag som avses bli föremål för sådan behandling om möjligt bör underställas depositarien minst 90 dagar före mötets början.